

Ouderenbeleid: het koninginnestuk valt..

Jul Geeroms (algemeen secretaris KBG)

Toen in 1999 Mieke Vogels minister van Welzijn, Gezin en Gelijke Kansen werd, kondigde zij een nieuw ouderenbeleid aan. Centraal zou staan: het waarderen en versterken van de positie van de oudere in de samenleving.

De rode draad doorheen het beleid zou preventie zijn, geënt op een aantal domeinen: welzijnszorg en cultuur, gezondheidszorg, veiligheid, mobiliteit en leeftijdsdiscriminatie. Hefbomen zouden worden:

- een vraag- in plaats van een aanbodgestuurd beleid;
- toegankelijkheid van de samenleving en van de voorzieningen voor de oudere;
- omgaan met de 'vermarkting' van het aanbod waarbij de overheid verantwoordelijk is voor de organisatie van en de controle op een 'basispakket';
- het samenspel van professionelen enerzijds en mantelzorgers en vrijwilligers anderzijds;
- zorg op maat: de zorg moet naar aard, tijdstip, duur, intensiteit en prijs aangepast zijn aan de noden en mogelijkheden van de oudere en zijn of haar mantelzorgers én verleend worden door de meest aangewezen zorgaanbieder.

Een nieuw ouderendecreet zou vorm geven aan dit nieuwe, inclusieve en vraaggestuurde ouderenbeleid.

BELOFTEVOLLE START

Het begon allemaal veelbelovend. Onder leiding van professor Geerts werd een werkgroep van deskundigen, professionelen en ouderen zelf, aan het werk gezet om dit nieu-

we decreet voor te bereiden.

Deze werkgroep kwam in februari 2001 tot een eindrapport. Daarin werden de bovengenoemde hefbomen verder geconcretiseerd.

Blijkbaar was dit werkstuk van 62 bladzijden onvoldoende om een nieuw decreet uit te werken. De minister gaf immers het startsein voor een tweede voorbereidingsproces waarbij zeven werkgroepen, overkoepeld door een centrale stuurgroep, de opdracht kregen een reeks adviezen uit te werken rond volgende thema's: inclusief beleid, behoeftegerichte dienstverlening, erkenningsnormen, kwaliteitsvol en ecologisch wonen, allochtone senioren, vrijwilligers en mantelzorgers, zorg voor dementerenden.

In december 2001 leverden deze werkgroepen en de centrale werkgroep een lijvig eindrapport af met een indrukwekkend aantal strategische en operationele beleidsadviezen. Het samenvattend verslag alleen besloeg 50 pagina's.

Beide rapporten werden, via het ouderenoverlegcomité en met medewerking van de provinciale diensten voor ouderen, zo goed en zo kwaad als het ging voorgelegd aan de ouderen zelf. Zo goed en zo kwaad wil zeggen: de omvangrijke en moeilijk toegankelijke teksten moesten - via provinciale hoorzittingen - op zeer korte tijd, telkens in de nieuwjaarsperiode, voorgelegd worden aan 'gewone' ouderen. Gevolg: er was geen tijd om de essentie van deze teksten te 'vertalen' tot een begrijpelijke samenvatting die echte inspraak mogelijk zou hebben gemaakt. De ouderen, voornamelijk vertegenwoordigers

van ouderenadviesraden en -organisaties, die deelnamen aan de hoorzittingen hadden ook geen tijd om zich voor te bereiden of hun achterban te raadplegen.

De berg deskundigheid en overhaaste inspraak heeft uiteindelijk einde 2002 een muis gebaard: het ontwerpdecreet woon- en thuiszorg. Het is in elk geval géén uitdrukking van een inclusief beleid, ruimer dan de ouderenzorg. De rode draad van het preventiebeleid, geënt op een brede waaier van beleidsdomeinen, is niet terug te vinden. Preventie is teruggebracht tot prioritaire aandacht voor en versterking van de rol van de lokale dienstencentra waarbij zelfs de voor de hand liggende link met het plaatselijke sociaal-culturele aanbod volledig ontbreekt.

De hefbomen van het nieuwe beleid zijn herleid tot een aantal algemene werkingsbeginselen en plannings- of erkenningsvoorwaarden. Dat is iets, het gaat in de goede richting. Maar voor wat ze concreet inhouden, wordt nogal makkelijk verwezen naar de Vlaamse regering die 'nadere regels' zal bepalen.

Dit ontwerpdecreet is in feite niets meer dan een voorzieningendecreet met een aantal te waarderen nieuwigheden, zoals de bijkomende sancties voor de woonzorgvoorzieningen, crisisopvang, onthaalgezinnen, onderwijsplan, participatie van gebruikers en mantelzorgers.

TERUG NAAR AF

Wat er ook van zij, veel woorden hoeven we aan dit ontwerpdecreet niet meer vuil te maken. De nieuwe minister van Welzijn, Gezin en Gelijke Kansen heeft beslist het af te voeren. Er komt geen nieuw ouderendecreet. Het koninginnestuk van het (ver)nieuw(d)e ouderenbeleid is gevallen. Jammer voor de ouderen en voor de velen die twee jaar lang inten-

sief hebben meegewerkt aan de voorbereiding ervan.

Wat blijft er over? De participatie. In de woorden van minister Vogels bij de voorstelling van het ontwerpdecreet: "De samenleving voorbereiden op de toenemende vergrijzing betekent dan ook niet alleen het uitbouwen van bijkomende zorg, maar in de eerste plaats ouderen terug een plaats en een stem geven. Een Vlaams beleidsplan voor ouderen, gemeentelijke participatieraden, ... het is een absolute vereiste om in een vergrijzende samenleving ouderen terug een stem te geven."

Beter kan dit niet gezegd worden. En de minister meent het. Dit blijkt uit de manier waarop ze ouderen de voorbije drie jaar bij haar beleid heeft betrokken en de steun die ze verleende aan de uitbouw van het Vlaams Ouderen Overlegcomité, de overkoepeling van alle ouderenorganisaties in Vlaanderen. De decretale verankering van dit participatiebeleid laat ze echter over aan het Vlaams parlement.

Vlaams volksvertegenwoordiger Ria Vandenhoevel diende hiertoe een voorstel van decreet in. Naast een reeks bedenkingen die ook hierbij kunnen gemaakt worden - maar waarvoor hier geen plaats is - kan men zich toch afvragen waarom de invoering van ondermeer een Vlaamse ouderenraad voorwerp van een voorstel is en niet van een ontwerp. Staat de Vlaamse regering hier niet achter? Omdat het niet past in een Beter Bestuurlijk Beleid?

Het is maar te hopen dat dit goed afloopt. Anders blijft er van de ambitieuze doelstelling om een nieuw, inclusief en vraaggestuurd ouderenbeleid vorm te geven, niets meer over.